

target language. Translation makes students confused when there is a vast difference between grammar structures and vocabulary in L1 and L2.

In conclusion, the problem in making progress in language learning is mental translation between L1 and L2 that still occurs in the percentage of Ukrainian schools (public or private), in most different countries as it can be seen in reality and recent researches. Solving this problem might be the main part of the next research.

REFERENCES

1. Adil M. (2020) Exploring the Role of Translation in Communicative Language Teaching or the Communicative Approach. SAGE Open.
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2158244020924403>
2. Harmer J. (2007) How to teach English. Pearson Education Limited. P. 48-49
3. Latsanyphone S. (2009) Using L1 in Teaching Vocabulary to Low English Proficiency Level Students: A Case Study at the National University of Laos. English Language Teaching. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1083092.pdf>
4. Richards J. C. and R. Schmidt (2010) Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. Pearson Education Limited. Fourth edition.
5. Saville-Troike, M. (2006) Introducing Second Language Acquisition: Cambridge University Press.
6. Spratt M., Pulverness A., Williams M. (2016) The TKT Course Modules 1, 2 and 3. Cambridge University Press. Second edition.

Ткач М. В., Котлярова В. Ю.

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

РОЗМЕЖУВАННЯ ЧАСТИН МОВИ

Проблема частин мови широко обговорювалася в лінгвістичній літературі. Проте все ще немає єдиної думки про принципи їх виділення та їх кількість у тій чи іншій мові. Поняття «частини мови», однак, належить

до найважливіших лінгвістичних категорій. Його уточнення сприяє розв'язанню багатьох інших питань мовознавства. Тому проблема частин мови була й залишається актуальною.

Розбіжність поглядів при цьому настільки широка, що виникає питання, а чи можна розв'язати цю проблему взагалі. Так, ще у 80-х роках минулого століття певний сумнів у цьому плані висловлював німецький лінгвіст Г. Пауль. Він, зокрема, відзначав, що традиційне розмежування слів на частини мови не спирається на послідовно витримані логічні принципи і що воно допускає певну довільність. Питання про частини мови має довгу історію. Аристотель був першим, хто розділив слова на частини мови. Він виділив три класи відповідно зі здатністю слова бути або логічним суб'єктом, або логічним предикатом, або зв'язкою. Його класифікація була чисто логічною. Перші наукові класифікації частин мови почали з'являтися в ХІХ столітті за кордоном, хоча всі вони перебували під впливом логічної теорії Аристотеля. Іншими словами, вони ґрунтувалися на логічних і граматичних принципах. Деякі лінгвісти в середині 19-го століття класифікували частини мови в англійській мові, застосувавши логіко-морфологічний підхід. А у вітчизняному мовознавстві і до ХХ в. (наприклад, класифікація частин мови академіка А. А. Шахматова, який в якості особливої частини мови пропонував розглядати причастя і дієприслівник). Особливу класифікацію частин мови запропонував В. В. Виноградов. Його класифікація має багатогранний характер. В. В. Виноградов установив 4 основних структурно-семантичних типи слів: 1) слова-назви й займенники, що прилягають до них; 2) службові слова, або слова-зв'язки; 3) модальні слова й частки; 4) вигуки. До частин мови він відніс не всі слова, а лише ті, які є членами речення, тобто слова-назви.

Протягом першої половини 20-го століття в результаті різних дискусій виникли три принципи класифікації частин мови:

1. Граматичне значення слова.
2. Граматична форма.
3. Граматична функція слова.

Вони все ж залишаються основними практично для всіх нормативних граматики в світі. Кожен клас частин мови складається з лексем, які мають однакові граматичне значення, форму і функцію.

Найбільш загально визнано розподіл частин мови на самостійні і службові.

Самостійні частини мови мають чітке лексичне значення і виконують незалежні синтаксичні функції в реченні. У реченні вони функціонують як підмет і присудок, доповнення, обставина. Вони можуть стояти як на початку, так і в кінці речення. До цієї групи належать іменники, дієслова, прикметники, прислівники, займенники, числівники, слова, що позначають категорію стану.

Службові частини мови відрізняються від самостійних тим, що їх лексичне значення носить більш загальний характер. Іноді службові частини мови взагалі не мають лексичного значення. Вони не виконують ніяких синтаксичних функцій в реченні, але служать або для вираження різних відносин між словами в реченні, або для уточнення ситуативного значення слова, або для визначення самостійної частини мови (так, артикль є «маркером іменника», а частка *to* – ознакою дієслова). До службових частин мови належать прийменники, артиклі, частки, сполучники.

Як відомо, розподіл слів за частинами мови відбувається на основі їх різної синтаксичної функції в реченні, формальних особливостей і семантичного розмежування.

Кожна з цих ознак не має абсолютного значення, оскільки належить до різних частин мови. Як зазначав Л. В. Щерба, частини мови має характеризувати щось більш суттєве, ніж їх формально-граматичні ознаки. Він, зокрема, писав, що слова *стіл* і *ведмідь* ми, мабуть, вважаємо за іменники не тому, що вони відмінюються, а відмінюємо їх тому, що вони іменники.

Можна зробити зауваження й щодо семантичних ознак частин мови. Наприклад, німецьке слово із значенням *big* означає предметність, і його вважають іменником. Разом з тим не без підстав його можна було б віднести до дієслів, оскільки воно однаковою мірою означає головну притаманну їм властивість – процес. Іншим прикладом може бути слово *сила*. Його також відносять до іменників, хоч воно означає атрибутивність, яка, як відомо, є головним показником прикметника.

На нашу думку, частини мови різняться особливими абстрактними значеннями, і сама суть проблеми повинна зводиться лише до того, як виявити ці найзагальніші категоріальні значення. Сама ж роль категоріального значення серед інших розмежувальних ознак не викликає

сумніву, тому що воно є «домінуючий компонент смислової структури слова, який оформлює конкретну лексичну семантику в категоріях предметності, процесуальності і т.ін. й детермінує граматичне функціонування слова.

Під категоріальним значенням ми розуміємо узагальнене значення, до якого можна звести всі уявні слова відповідного класу, якщо відволіктися від їх індивідуального, власного значення. Дієслово, наприклад, має в своїй основі процесуальність, чим і протиставляється іменнику, який спирається на предметність у широкому розумінні. Таке визначення можна було б уважати задовільним, якби не той факт, що й деякі іменники означають процес. Тому категоріальне значення в даному випадку потребує конкретизації, яка б недвозначно встановила різницю між двома частинами мови.

Збіг категоріальної основи в дієсловах та іменниках при позначенні дії або процесу лише на перший погляд здається повним, насправді ж тут йдеться про цілком різні речі. Дієслово охоплює не всі дані поняття, а лише ті яким властива динамічна ознака. Названі ним явища мають активний розгортальний характер, наприклад, у німецьких дієсловах із значенням *крокувати, стрибати, їхати, подорожувати, спати*. Водночас дія, виражена іменником, протікає сповільнено, стримано, і внаслідок цього часто сприймається або як окремий акт (*крок, стрибок*), або як така, що відбувається в певних межах (*поїздка, подорож, сон*). Інертність дії приводить до того, що деякі віддієслівні іменники поряд з дією означають і предмет (*процесія, потяг, крок, сходинка, політ, згря, ходіння, коридор*).

Рушійною силою, яка надає динамічності дії, названій дієсловом, є її тісний зв'язок із суб'єктом. О.І. Москальська, розмежовуючи слова *стрибати* і *стрибок*, підкреслює здатність дієслова співвідносити дію з певною особою. Навпаки, зміст іменника мислиться абстрагованим від суб'єкта. Ступінь спокійного стану в такому випадку зростає, що помітно відбивається на іменниках, які, не пориваючи зв'язків з дією, часто співвідносяться також з предметом (пор. *переклад* як процес і як готова праця, *робота* як процес і як зроблена праця).

У зв'язку з динамічним характером дія, названа дієсловом, завжди співвідноситься з часом і протікає в ньому. Навпаки, для змісту іменника темпоральна ознака не суттєва. Цей факт, мабуть, також пояснює випадки

наближення в одному й тому самому іменнику двох різних категоріальних значень.

Дія або процес є найчастішими, але не єдиними узагальненнями, пов'язаними з дієсловом. У ролі останніх можуть виступати й інші логічні поняття, наприклад, якість, яка, як відомо, знаходить відображення головним чином у прикметнику. Однак і в цьому випадку не відбувається збіг категоріальних значень двох частин мови, бо динамічність і темпоральна ознака зберігають свою силу лише у відношенні до дієслова (пор. *червоніти – червоний*).

Отже, ні дія, ні процес, ні якість, взяті самі по собі, не дають чіткого уявлення про дієслово в цілому (хоча в окремих групах дієслів зв'язок з тим, другим або третім досить очевидний). Небажано й об'єднувати названі поняття при формулюванні дієслова, оскільки вони не належать лише до однієї частини мови. Можна лише сказати, що дієслово у своїй категоріальності спирається на динамічну ознаку, чим і протиставляється іменнику, який відбиває предмети та явища реальної дійсності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєєва І.О. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: навч. посібник. Вінниця: Нова Книга, 2007. 328 с.
2. Жаборюк І. А. Проблеми морфології та синтаксису: посібник з теоретичної граматики сучасної англійської мови. Одеса: Освіта України, 2014. 106 с.
3. Ніконова В. Г. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2018. 360 с.
4. Харитонов І.К. Теоретична граматика сучасної англійської мови. Навчальний посібник – Вінниця: Нова Книга, 2008. 352 с, ISBN 978-966-382-171-9
5. Теоретична граматика сучасної англійської мови: матеріали до лекційного курсу та семінарських занять. Навчально-методичний посібник / Укл. Ладика О. В. Тернопіль: Вид-во Ара Друк, 2019. 48 с.